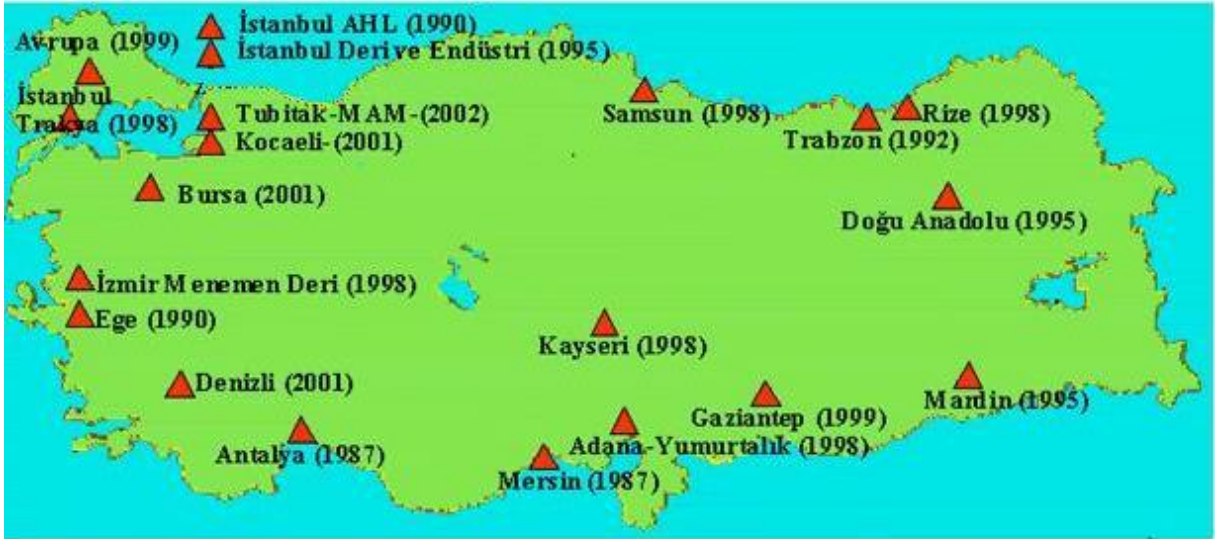

TÜRKİYE'DE SERBEST BÖLGELER

Türkiye'deki serbest bölgeler, Serbest Bölgeler Kanunu'nda da belirtildiği üzere, ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacını taşımaktadırlar. Genel olarak incelendiğinde serbest bölgeler, ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sınai ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı ve fiziki olarak ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanmaktadır¹.

Türkiye'de halen ticari faaliyette bulunan 20 adet serbest bölge bulunmaktadır. Serbest bölgeler sırasıyla, Adana-Yumurtalık, Antalya, Avrupa, Bursa, Denizli, Doğu Anadolu, Ege, Gaziantep, İstanbul Atatürk Havalimanı, İstanbul Deri ve Endüstri, İstanbul Trakya, İzmir Menemen Deri, Kayseri, Kocaeli, Mardin, Mersin, Rize, Samsun, Trabzon ve Tübitak Mam Teknoloji'dir.

Türkiye'de Bulunan Serbest Bölgeler

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı

2008 Yılında Serbest Bölgelerin Ticaret Hacmi 24,6 Milyon Dolara Ulaştı

Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın (DTM) açıkladığı rakamlar doğrultusunda, 2008 yılı içerisinde serbest bölgelerde toplam 24,6 milyar Dolarlık ticaret hacmi gerçekleşmiştir. 2007 yılına oranla ticaret hacminde % 0,02'lik bir artışın gözlemlendiği serbest bölgelerde toplam 50,641 kişiye istihdam sağlanmıştır. 20 serbest bölge içerisinde en yüksek ticaret hacmi 6 milyar Dolar ile İstanbul Deri ve Endüstri Serbest Bölgesi'nde gerçekleşmiştir. Ticaret hacmi büyüklüğü açısından, İstanbul Deri ve Endüstri Serbest Bölgesi'nin hemen ardında yer alan Ege Serbest Bölgesi, 3 milyar 763 milyon 964 bin Dolarlık ticaret hacmi rakamı ile 2007 yılına oranla % 8 küçülmüştür.

Genel Olarak incelendiğinde 20 serbest bölge içerisinde 8 tanesinin (Bursa, Denizli, Ege, İstanbul Atatürk Havalimanı, İstanbul Deri ve Endüstri, İstanbul Trakya, İzmir Menemen Deri ve Rize) ticaret hacimlerinde gerilemeler olduğu gözlemlenmektedir. En büyük gerileme % 41,7 ile Denizli Serbest Bölgesi'nde yaşanmıştır. Bunun yanında en yüksek artış % 324,3 ile Samsun

¹ Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.dtm.gov.tr

Serbest Bölgesi'nde görülmüştür. 2007 yılında ticaret hacmi 95 milyon 775 bin Dolar olan Samsun Serbest Bölgesi'nin 2008 yılı ticaret hacmi 406 milyon 402 bin Dolar olarak gerçekleşmiştir.

SERBEST BÖLGELERİN
YILLIK TİCARET HACİMLERİ (1000 ABD DOLAR)

SERBEST BÖLGELER	2007	2008	DEĞİŞİM (%)
Adana-Yumurtalık	160,757	263,148	63,7
Antalya	545,511	729,233	33,7
Avrupa	1.498.721	1.575.653	5,1
Bursa	1.619.125	1.604.603	-0,9
Denizli	74,784	43,584	-41,7
Doğu Anadolu	X	X	X
Ege	4.092.781	3.763.964	-0,8
Gaziantep	72,786	143,306	96,9
İstanbul Atatürk Havalimanı	3.618.897	3.593.000	-2,2
İstanbul Deri ve Endüstri	6.312.273	6.001.678	-4,9
İstanbul Trakya	2.290.343	1.862.771	-18,7
İzmir Menemen Deri	423,836	412,922	-2,6
Kayseri	646,906	702,948	8,7
Kocaeli	467,128	705,309	51
Mardin	112	X	X
Mersin	2.556.331	2.637.921	3,2
Rize	11,561	6,784	-41,3
Samsun	95,775	406,402	324,3
Trabzon	38,762	67,114	73,1
Tübitak Mam Teknoloji	47,056	111,715	137,4
TOPLAM	24.573.445	24.578.055	0,02

X: Kayda değer bir ticaret hacmi bulunmamaktadır.

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı

2008 yılında Serbest bölgelerden Türkiye dışındaki ülkelere 14 milyar Dolar tutarında ticaret yapılmıştır. En fazla ticaret 9 milyar Dolar ile Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) ülkeleriyle gerçekleştirilmiştir. AB ülkelerine 7 milyar 329 milyon 699 bin Dolar değerinde ticaret gerçekleştirilirken diğer Avrupa ülkelerinde bu rakam 46 milyon 18 bin Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bunun yanında serbest bölgelerde ihtisaslaşma eğilimi de hız kazanmaya başlamıştır. Mega yat inşaatı, yazılım ve AR-GE ile uzay ve havacılık alanlarında ihtisaslaşma eğilimi ve kümeleşmeler oluşturulmuştur. Özellikle Ege Serbest Bölgesi'nde savunma sanayi, uzay ve havacılık alanlarında ihtisaslaşma eğilimi ve kümeleşmeler gerçekleşmiştir.

1 Ocak 2009 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren Serbest Bölgeler Kanunu ve Gümrük Kanununda Değişiklik yapılmasına dair Kanun'un serbest bölgelerin rekabetçi yanlarını güçlendirerek, bölgeleri yeniden canlandıracağına altını çizen sektör temsilcileri, serbest bölgelerin ihracata yönelik üretim faaliyetleri açısından yeniden öneme kavuşacaklarını belirtmiştir.

Free Trade Zones (FTZs) are defined as special areas within the political border of a country but considered outside the customs borders. FTZs are the regions where the valid regulations related to foreign trade and other financial and economic areas are not applicable, are partly applicable or new regulations are tested in.

There are 20 active FTZs located in Turkey. Those FTZs are Antalya, Aegean, Istanbul Atatürk Airport, Trabzon, Istanbul-Leather, Eastern Anatolia, Mardin, Mersin, Izmir Menemen-Leather, Rize, Samsun, Istanbul Thrace (ÇATALCA), Kayseri, Europe, Gaziantep, Adana Yumurtalık, Bursa, Denizli, Kocaeli and TUBITAK-Marmara Research Center Technology.

In 2008, trade volume within the FTZs reached 24,6 billion Dollars. When compared with 2007, there has been a % 0,02 increase in the trade volume. Trade volume of Istanbul-Leather FTZ stands to be the highest with 6 billion Dollars between all the FTZs located in Turkey. Also Aegean FTZ ranked second in terms of trade volume with 3,8 billion Dollars. Most of the trade to foreign countries was made with Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) and European Union (EU) countries with the trade volume of 9 billion Dollars.

Kaynakça:

- Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.dtm.gov.tr
- Dünya Gazetesi, 10.02.2009
- Hürriyet Gazetesi, 10.02.2009